

Nr 1175

P RACE NAUKOWE

**Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego we Wrocławiu**

Rachunkowość zarządcza a ryzyko działalności gospodarczej

Redaktor naukowy
Edward Nowak

Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego we Wrocławiu
Wrocław 2007

Komitet Redakcyjny

*Andrzej Matysiak (przewodniczący),
Tadeusz Borys, Jan Lichtarski, Adam Nowicki, Zdzisław Pisz,
Waldemar Podgórski, Wanda Ronka-Chmielowiec, Jan Skalik, Stanisław Urban*

Recenzenci

*Halina Buk, Mieczysław Dobija, Władysław Filar, Wiktor Gabrusewicz,
Anna Karmańska, Wiktor Krawczyk, Andrzej Piosik*

Redaktor Wydawnictwa

Joanna Szynal

Korektor

Barbara Łopusiewicz

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Wrocław 2007

PL ISSN 0324-8545

Druk i oprawa: Zakład Graficzny AE we Wrocławiu. Zam. 355/2007

Spis treści

Słowo wstępne	11
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka: Risk Scorecard w ujęciu controllingowym jako instrument ograniczania ryzyka działalności organizacji	13
Justyna Burzmińska: Ocena wpływu ryzyka bankowego na sytuację finansową banku za pomocą analitycznego procesu hierarchicznego ...	27
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk: Wykorzystanie decyzyjnych rachunków kosztów w zarządzaniu ryzykiem zakładów ubezpieczeń ...	36
Iwona Chomiak-Orsa: Technologie informatyczne wykorzystywane w controllingu	44
Janusz Czerny: Znaczenie pomiaru i wyceny w rachunkowości w diagnozowaniu i ograniczaniu ryzyka wystąpienia kryzysu w przedsiębiorstwie	53
Ksenia Czubakowska: Warunki wdrożenia rachunku kosztów działań na potrzeby controllingu w oddziałach rejonowych Poczty Polskiej ..	64
Marcin Czycherski: Międzynarodowe aspekty controllingu w spółkach zależnych	72
Beata Dratwińska-Kania: Efektywność transakcji hedgingowych według zasad rachunkowości zabezpieczeń	80
Dorota Gubicz-Stachowiak: Systemy informacyjne wspomagające controlling jakości	90
Magdalena Anna Iwaniec: Klienci w controllingu sprzedaży	96
Elżbieta Jaworska, Przemysław Łagodni: Potrzeby informacyjne w procesie zarządzania ryzykiem przedsiębiorstwa	103
Marta Kaczyńska: Koszty w podejmowaniu decyzji w warunkach niepewności	113
Paul-Dieter Kluge, Paweł Orzeszko: Specyfika rachunkowości i controllingu w zarządzaniu ryzykiem małych przedsiębiorstw o dużej intensywności procesów gospodarczych	122
Adam Kopiński: Analiza rentowności banku w aspekcie ryzyka	132
Zbigniew Korzeb: Wpływ formy finansowania transakcji fuzji i przejęć na wartość rynkową banków komercyjnych w Polsce	138
Robert Kowalak: Benchmarking w procesie restrukturyzacji przedsiębiorstwa	148

Mieczysław Kowerski: Wpływ dotychczasowych strategii dywidendowych na bieżące decyzje o wypłatach dywidend przez spółki giełdowe	156
Alina Kozarkiewicz: Proces zarządzania ryzykiem w strategicznym controllingu projektów	165
Wojciech Dawid Krzeszowski: Planowanie stopy procentowej do oceny efektywności zabezpieczenia	174
Dorota Kuchta, Radosław Ryńca: Połączenie programowania celowego ze zrównoważoną kartą wyników	181
Mirosława Kwiecień: Audyt wewnętrzny, polityka rachunkowości a ryzyko działalności gospodarczej	190
Ewa Makowska: Ceny transferowe w praktyce przedsiębiorstw wielonarodowych – studium przypadku	198
Marek Masztalerz: Model rachunku kosztów docelowych zorientowanego na kreowanie wartości	220
Jarosław Mielcarek: Analiza wrażliwości za pomocą funkcji <i>IRR</i>	230
Bartłomiej Nita: Kompleksowe podejście do zarządzania relacjami z klientami	241
Edward Nowak: Progностyczna analiza prognozy rentowności	257
Marta Nowak: Analiza ryzyka kadrowego w controllingu personalnym ..	264
Stanisław Nowosielski: Controlling procesów jako narzędzie zarządzania ryzykiem	272
Ryszard Orliński: Ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej przez zakłady opieki zdrowotnej (wybrane obszary ryzyka)	282
Marek Ossowski: Zrównoważona karta wyników w państwowej szkole wyższej	292
Robert Paradecki: Ryzyko cyklu życia produktu bankowego	307
Ewa Pasieczna: Ryzyko podatkowe oszacowania dochodu	317
Robert Piechota: Realizacja procesów restrukturyzacji i rozwoju przedsiębiorstwa z wykorzystaniem strategicznej karty wyników	324
Michał Pietrzak: System zarządzania strategicznego oparty na zrównoważonej karcie wyników	333
Andrzej Piosik: Akademicka zbilansowana karta dokonań	343
Michał Poszwa: Ryzyko podatkowe jako kryterium wyboru formy opodatkowania dochodu	355
Adam Putyra: Time-Driven Activity Based Costing jako narzędzie zarządzania zasobami przedsiębiorstwa	363
Sabina Rokita: Ryzyko a wartość budżetów projektów badawczo-rozwojowych	376
Katarzyna Rupik: Planowanie marketingowe i controlling marketingowy – modele integrujące zarządzanie wartością przedsiębiorstwa	383

Kazimierz Sawicki: Rola rachunkowości i audytu finansowego w zarządzaniu przedsiębiorstwem prowadzącym działalność w warunkach ryzyka	395
Anna Sieradzka-Widz: Ryzyko a controlling w przedsiębiorstwach realizujących projekty	405
Małgorzata Solak: Integracja koncepcji <i>target costing</i> i <i>kaizen costing</i> skuteczną metodą strategicznego zarządzania kosztami	412
Piotr Szczypa: Rachunkowość zarządcza w ochronie środowiska	419
Alfred Szydelko: Odpisy aktualizujące wartość zapasu produktów gotowych jako bilansowy wyraz pomiaru i prezentacji ryzyka działalności gospodarczej	427
Łukasz Szydelko: Wykorzystanie zrównoważonej karty wyników w zarządzaniu ryzykiem przedsiębiorstwa	434
Paweł Wroński: Kilka uwag o ryzyku prowadzenia działalności gospodarczej	440
Joanna Wyrobek: Problemy z ustalaniem momentu utraty płynności finansowej przez firmę	448

Summaries

Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka: Risk scorecard in the controlling grasp – as an instrument of limiting the organization activity risk	26
Justyna Burzmińska: Assessment of the influence of the bank risk on the financial situation of the bank behind the help of the analytical hierarchical process	35
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk: Application of cost accounting for decision making in risk management in insurance companies	43
Iwona Chomiak-Orsa: Information technology used in controlling systems	52
Janusz Czerny: Significance of measurement and evaluation in accountancy in diagnosing and limiting risks of crisis situations in the enterprise.	63
Ksenia Czubakowska: Condition of the implementation of activity based costing for controlling in a local post office	71
Marcin Czyczerski: International aspects of controlling in subsidiaries ..	79
Beata Dratwińska-Kania: Effectiveness of hedging transactions according to the specific hedging accounting	89

Dorota Gubicz-Stachowiak: Systems of information in the quality controllership	95
Magdalena Anna Iwaniec: Customers in sales controlling	102
Elżbieta Jaworska, Przemysław Łagodzki: Information needs in the process of enterprise's risk management	112
Marta Kaczyńska: Costs in the decision-making process in the situation of uncertainty	121
Paul-Dieter Kluge, Paweł Orzeszko: Specificity of accounting and controlling in the management of small enterprises risk of high intensity of economic processes	131
Adam Kopiński: Bank profitability analysis in relation to risk	137
Zbigniew Korzeb: The impact of payment forms in mergers and acquisitions on the valuation of commercial banks in Poland	147
Robert Kowalak: Benchmarking in corporate restructuring process	155
Mieczysław Kowerski: Influence of previous dividend strategies on current decisions to pay dividend by the firms quoted on the stock exchange	164
Alina Kozarkiewicz: The process of risk management in strategic project controlling	173
Wojciech Dawid Krzeszowski: Planning an interest rate for evaluation of the hedging effectiveness	180
Dorota Kuchta, Radosław Ryńca: Combination of goal programming and balanced scorecard	189
Mirosława Kwiecień: Internal audit, accounting policy versus risk of economics	197
Ewa Makowska: Transfer pricing in practice of multinational companies. Case study	219
Marek Masztalerz: Value-based target costing model	229
Jarosław Mielcarek: Sensitivity analysis by means of <i>IRR</i> function	240
Bartłomiej Nita: Comprehensive approach to customer relationship management	256
Edward Nowak: Prognostic analysis of the breakeven point	263
Marta Nowak: Human resources risk analysis in human resources controlling	271
Stanisław Nowosielski: Processing controlling as a tool of risk management	281
Ryszard Orliński: Risk of running business activity by health care units	292
Marek Ossowski: Balanced scorecard in public high school	306
Robert Paradecki: Risk of the banks product life cycle	316
Ewa Pasieczna: Tax risk of income estimation	323

Robert Piechota: Realization of processes of restructuring and development of enterprise using the balanced scorecard	332
Michał Pietrzak: Strategic management system based on the balanced scorecard	342
Andrzej Piosik: Academic balanced scorecard	353
Michał Poszwa: Consequence of tax risk in choice income taxation.....	362
Adam Putyra: Time-Driven Activity Based Costing as a tool of enterprise resource management	375
Sabina Rokita: Risk and the value of R&D projects' budgets	382
Katarzyna Rupik: Marketing planning and controlling – the models integrating the value management processes.....	394
Kazimierz Sawicki: The importance of accounting and financial audit in managing an enterprise running an activity under risk.....	404
Anna Sieradzka-Widz: Risk and controlling in project-oriented enterprises	411
Małgorzata Solak: Integration of Target Costing and Kaizen Costing concepts – the effective method for strategic cost management	418
Piotr Szczypa: Management accounting in environmental protection	426
Alfred Szydelko: Valuation allowance caused by the depreciation of product inventory as an accounting context of measurement and presentation of enterprise risk management	433
Łukasz Szydelko: Using of balanced scorecard in enterprise risk management.....	439
Paweł Wroński: Some notes about risk of business activity	447
Joanna Wyrobek: Problems with establishing the moment when company loses liquidity	457

Słowo wstępne

Wszystkie decyzje ekonomiczne podejmowane w związku z działalnością prowadzoną przez jednostki gospodarcze odnoszą się do przyszłości. Dlatego dużego znaczenia nabiera przewidywanie przyszłych warunków prowadzenia działalności oraz określenie oczekiwanych rezultatów. W realizacji tego zadania ważna rola przypada rachunkowości zarządczej, która jest ukierunkowana na dostarczenie informacji planistycznych, dotyczących przyszłych zamierzeń.

Informacje dotyczące prowadzenia działalności w przyszłości są zazwyczaj wielkościami szacunkowości, a przez to niedokładnymi. Prowadzeniu działalności gospodarczej towarzyszy zatem ryzyko, które musi być brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych. Przeto także rachunkowość zarządcza, traktowana jako system informacyjny zarządzania, powinna uwzględnić występujące ryzyko.

Niniejszy zeszyt Prac Naukowych Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu został poświęcony problematyce rachunkowości zarządczej z uwzględnieniem ryzyka działalności gospodarczej. Zeszyt ten zawiera 47 artykułów naukowych, w których rozważane są kwestie dotyczące prowadzenia rachunkowości zarządczej w warunkach ryzyka. Poszczególne artykuły prezentują różne koncepcje i instrumenty rachunkowości zarządczej, możliwe do zastosowania w systemach controllingu. Inne artykuły ukazują praktyczne zastosowanie rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach i instytucjach, z uwzględnieniem ryzyka prowadzonej działalności.

Pragnę wyrazić nadzieję, że niniejszy tom będzie stanowić pewien przyczynek do rozwoju rachunkowości zarządczej.

Edward Nowak